

GENEROASA MOLIMĂ

(THE GIVING PLAGUE – 1988)

DAVID BRIN

Crezi c-o să mă înhați, așa-i? Ei bine, vei avea o surpriză, deoarece sînt pregătit.

Ăsta-i motivul pentru care în portofelul meu exista o cartelă falsificată, afirmînd că am grupa sanguină AB Negativ, alături de un cartonaș MedAlert ce precizează faptul că sînt alergic la penicilină, aspirină și fenilalanină. Pe un alt cartonaș scrie că sînt un Savant Creștin¹, practicant și cucernic. Toate aceste trucuri ar trebui să te domolească, atunci cînd va sosi momentul; și va sosi destul de repede.

Chiar dacă va fi în joc supraviețuirea mea, tot nu voi lăsa pe nimeni să-mi înfigă acul de transfuzie în braț. Niciodată! Nu din actualele bănci de sînge!

Oricum, am anticorpi. De aceea, ocolește-mă, SARD!. N-o să fiu fraierul tău. Nu-ți voi fi vector purtător

Să știi că-ți cunosc punctele slabe. Ești un diavol iscusit, totuși fragil. Spre deosebire de TARP, nu rezști la aer, arșiță, ger, acizi și baze. Singura ta rută este directă, prin intermediul sîngelui. De fapt, ce nevoie ai avea de alta? Crezi că deții tehnica perfectă, așa-i?

Cum te-a denumit Leslie Adgeson? „Stăpînul perfect? Modelul de perfecțiune al virusilor?”

Îmi amintesc vremurile acelea, de demult, cînd HIV, virusul SIDA, îi impresionase pe toți cu ingeniozitatea și eficacitatea lui. Dar prin comparație cu tine, HIV nu era decît un măcelar grosolan, nu? Un dement înarmat cu un topor, un ageamiu ucigîndu-și purtătorii, bazîndu-se pentru transmitere pe năravuri care, cu un oarecare efort, pot fi controlate de oameni. Ah, da, bătrînul HIV avea șmecheriile lui, dar pe lîngă tine? Un amator!

Gripa și rinovirusii sînt și ei inteligenți. Sînt prolifici și se modifică rapid. Au învățat de mult cum să-și facă purtătorii să strănute și să le curgă nasul, astfel încît victimele împrăstie suferința în toate direcțiile. De ase-

¹ Știința Creștină (Christian Science) sistem religios, propovăduind vindecarea prin căi spirituale (n.tr).

menea, virușii gripei sînt mult mai isteți decît cei ai SIDEI, deoarece, în general, nu-și omoară gazdele: se mulțumesc să le facă viețile mizerabile, în vreme ce tușesc și-și împroașcă vecinii cu infecții.

Les Adgeson mă acuza într-una că antropomorfizez subiectele cercetărilor noastre. De altfel, reacționa previzibil, ori de cîte ori venea în colțul meu de laborator și mă găsea blestemînd, cu toată bogăția epitetelor texano-mexicane, vreun nenorocit de fagocit neiertător. Mi-l pot reaminti, înălțînd o sprînceană și comentînd sec cu accentul lui aparte:

— Virusul nu te poate auzi, Forry. Nu este conștient; ca să spunem adevărul, nu-i nici măcar viu. La urma urmei, nu-i decît un pachet de gene într-un înveliș proteinic.

— Așa-i, Les, îi răspundeam eu. Dar gene **egoiste**! Dacă ar avea cea mai mică ocazie, ar pune stăpînire pe o celulă omenească, ar sili-o să producă armate întregi de noi viruși, apoi ar fărîma-o, ieșind să atace alte celule. Poate că nu gîndesc. Poate că tot comportamentul lor a evoluat așa dintr-un hazard. N-ai însă impresia că totul era plănuît? Ca și cum mizeriile astea mititele ar fi **dirijate**, cumva, de cineva, pentru a ne face să suferim...? Pentru a ne omorî?

— Fii serios, Forry, zîmbea el înaintea ingeniozității mele de Lume Nouă. N-ai activa în domeniul ăsta, dacă n-ai considera că și fagocitele sînt atrăgătoare, în felul lor.

Spilcuiul fățarnic! N-a aflat niciodată că virușii mă fascinau din cu totul alt motiv. În lăcomia lor nesățioasă, întrezăream o esență simplă, dar pură, de ambiție, întrecînd-o pînă și pe a mea. Absența unei minți nu mă liniștea prea mult. Dintotdeauna, am considerat că oamenii supraapreciază creierul.

*

Prima noastră întîlnire avusese loc cu cîțiva ani în urmă, cînd Les vizitase Austinul¹. Încă de pe atunci, deținea reputația unui Tînăr Genial și, bineînțeles, am speculat ocazia. M-a invitat să mă alătur lui, în Oxford, și acolo mă aflam acum, contrazicîndu-ne, regulat, dar în termeni amabili, în timp ce ploaia englezească țîrîia peste straturile de trandafiri.

Les Adgeson... Înconjurat de prieteni diletanți, și etalînd pretenții filozofice – Les vorbea în permanență despre eleganța și frumusețea bleste-

¹ *Austin – capitala statului Texas (n. tr.).*

mașilor de viruși. Pe mine însă nu m-a amăgit. Știam că era tot atât de înnebunit cât și noi după premiul Nobel. Tot atât de obsedat de cercetare, căutînd bucățica aceea specială din Puzzle-ul Vieții, fragmentul ce avea să ducă la mai multe subvenții, mai mult spațiu de laborator, mai mulți tehnicieni, mai mult prestigiu... ce avea să ducă la bani, poziție și, eventual, Stockholm.

Adgeson pretindea că nu-l interesau asemenea probleme. Era însă un fățarnic. Cum altfel continua să se extindă laboratorul lui, în toiul masacrării științei britanice de către Thatcher? Cu toate acestea, continua să joace teatru.

— Virușii au partea lor buna, repeta el. Bineînțeles, la început sînt ucigași. Toți noii patogeni încep astfel. Dar, în cele din urmă, sau omenirea dezvoltă mijloace de autoapărare, eliminînd amenințarea, sau...

Oho, îi plăceau pauzele acelea dramatice!

— **Sau?** repetam eu, conform rolului.

— Sau ajungem la un compromis... poate chiar o alianță.

Acesta era subiectul lui preferat **Simbioza!** Cita satisfăcut din Margulis¹ și Thomas², pînă și din Lovelock³, pentru Dumnezeu! Respectul lui chiar și pentru brute rele și ticăloase, precum HIV, era de-a dreptul înspăimîntător.

— Vezi cum se integrează chiar în ADN-ul victimelor lui? reflecta el. După aceea, așteaptă pînă cînd victima este atacată de un **alt** agent patogen. Atunci limfocitele T ale gazdei se pregătesc să reacționeze și să alunge invadatorul, dar acum o parte din mecanismele chimice ale celulei au fost preluate de noul ADN și, în loc de două noi limfocite T, rezultă o droaie de viruși SIDA.

— Și ce dacă? am replicat eu. Exceptînd faptul că HIV este un retrovirus, așa acționează aproape toți virușii.

— Exact, dar gîndește-te mai departe, Forry. Imaginează-ți ce se va întîmpla atunci cînd, în mod inevitabil, virusul SIDA infectează pe cineva

¹ Margulis, Lynn (1938–): doctor în genetică cu studii și cercetări asupra originii și evoluției celulelor eucariote, geneticii citoplasmei, evoluției căilor biochimice în celule (n.tr.).

² Thomas, Donald (1935–): doctor în microbiologie cu studii și cercetări asupra biochimiei virușilor, sintezei macromoleculare a virușilor oncogeni (n.tr.).

³ Lovelock, James Ephraim (1919–): licențiat și doctor în științe, doctor în filozofie, membru corespondent al Institutului Regal de Chimie, fost profesor la universitățile Harvard, Yale, Bayler etc. (n.tr.).

al cărui material genetic îl face invulnerabil!

— Cum, adică reacțiile anticorpilor sînt atît de prompte încît îl pot opri? Sau limfocitele T resping invazia?

Oh, cît de blestemat, de **superior** vorbea Les, atunci cînd era surescitat!

— Nu, nu, gîndește-te! mă îndemna. Vreau să zic invulnerabil **după** infectare. **După** ce genele virale s-au integrat în cromozomii lui. Numai că, în acest individ, anumite **alte** gene **opresc** noul ADN să declanșeze sinteza virală. Nu se mai produc viruși noi. Nu se mai distruge celula. Însă acum el posedă noul ADN...

— Doar în cîteva celule..

— Corect. Dar să presupunem că una dintre ele este o celulă sexuală. Și să mai presupunem că individul respectiv zămislește, cu gametul acela, un copil. Atunci, **fiecare** celulă a copilului poate conține **atît** trăsătura invulnerabilității, **cît și** noile gene virale! Ia gîndește-te, Forry. Deții acum un nou tip de ființă umană! Unul care nu poate fi ucis de SIDA. Și totuși posedă toate genele SIDA, și poate produce proteinele acelea ciudate și fantastice... Bineînțeles, majoritatea lor vor fi neexprimate sau inutile. Dar acum genomul acestui copil, și al descendenților lui, conține mai multă **varietate...**

În timpul perorației lui, cădeam deseori pe gînduri. Oare chiar credea că-mi explica totul pentru prima oară? Deși respectă știința americană, englezii au tendința de a considera că sîntem înapoiți în privința aspectului filozofic. De cîteva săptămîni îi remarcasem interesul manifestat în direcția respectivă și mă documentasem cu atenție.

— Vrei să spui că unele tipuri de cancer ereditar s-ar datora genelor? l-am întrebat sarcastic. Există dovezi că anumite oncogene au fost inițial introduse de către viruși în genomul uman, așa cum zici tu. În felul ăsta, cei care moștenesc tendință la artrită reumatoidă s-ar putea să fi căpătat și gena lor.

— Exact! Virușii respectivi s-ar putea să fi dispărut, dar ADN-ul lor continuă să trăiască... în al nostru!

— Mda... Și mult au mai avut de cîștigat oamenii de-aici! Doamne, cum îi mai uram expresia de infatuare (l s-a șters de pe chip în cele din urmă, nu?).

Les apucă o bucată de cretă și scrise pe tablă:

INOFENSIV → UCIGAȘ! → BOALĂ → INCONVENIENȚĂ → INOFENSIV

— Acesta este modul clasic de interacțiune al unei specii purtătoare cu un patogen nou, în special cu un virus. Fiecare săgeată reprezintă un stadiu al mutației și selecției adaptive.

Mai întâi, o formă nouă a unui microorganism inofensiv pînă atunci trece de la purtătorul anterior – să zicem, o specie de maimuțe – la altul, de pildă, oamenii. Bineînțeles, la început, noi nu deținem apărări adecvate. Sîntem decimați, așa cum a făcut sifilisul în Europa, în secolul șaisprezece, ucigînd însă în cîteva zile, nu în ani... într-o orgie de hrănire a celulelor, care, de fapt, nu-i un **modus** foarte eficient pentru un patogen. La urma urmei, doar un parazit vorace își omoară gazda atît de iute.

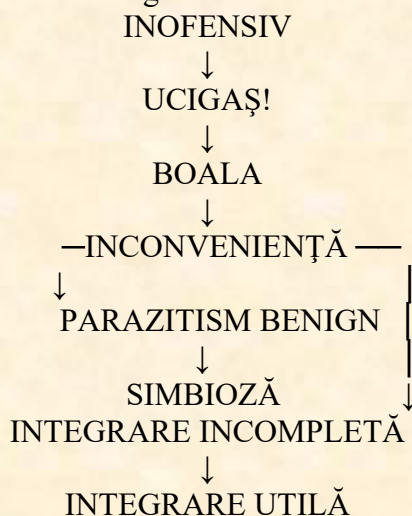
După aceea, urmează o perioadă grea, atît pentru gazdă cît și pentru parazit, fiecare străduindu-se să se adapteze celuilalt. Faza respectivă se poate compara cu un război. Deși, privită din alt punct de vedere, **poate** fi considerată o **negociere** prelungită.

Am pufnit dezgustat:

— Rahat mistic, Les! Sînt de acord cu schema ta; însă corectă este analogia cu războiul. De asta se finanțează laboratoare cum este al nostru. Ca să nu descopere arme mai bune.

— Hmmm... Posibil. Uneori, Forry, procesul arată cu totul altfel...

Se întoarce și desenă alta diagramă:

— Este clar că schema e identică celeilalte, pînă în punctul dispariției bolii inițiale.

— Sau al ascunderii ei...

— Bineînțeles. Așa cum **E coli** s-a refugiat în măruntaiele noastre. Fără îndoială, cu multă vreme în urma, mulți strămoși de-ai noștri au fost uciși de strămoșii lui **E coli**, înainte de-a deveni simbionții utili de acum, care ne ajută la digerarea hranei

Pun prinsoare că și la viruși se aplică același mecanism. Cancerele ereditare și artritele reumatoide reprezintă doar dificultăți temporare. În cele din urmă, genele respective vor fi integrate confortabil. Ele vor face parte din diversitatea genetică ce ne pregătește pentru următoarele înfruntări.

Cred chiar că așa au apărut multe dintre genele oamenilor, pătrunzând mai întâi ca invadatori în celulele noastre...

*

Nebun blestemat! Din fericire, n-a încercat să împingă prea mult direcția cercetărilor noastre către dreapta schemei lui fermecate. Tînărul Genial cunoștea destule despre sponsori. Știa că aceștia nu erau interesați să ne subvenționeze pentru a dovedi că, parțial, ne tragem cu toții din viruși. Ei doreau, și doreau **mult**, să avansăm în direcția luptei cu înseși infecțiile virale.

De aceea, Les își orienta echipa asupra vectorilor.

Exact, vouă, virușilor, vă trebuie vectori, nu? Păi, dacă omorîți pe cineva, aveți nevoie de o barcă de salvare, ca să puteți părăsi corabia pe care ați scufundat-o și să ajungeți la o **nouă** și nefericită victimă. Barca este necesară și pentru cazul cînd gazda se dovedește viguroasă, și vă izgonește – trebuie să plecați în altă parte. Mereu pe picior de ducă...

Ce dracu', chiar dacă ați face armistițiu cu un corp omenesc, așa cum a sugerat Les, tot ați dori să vă răspîndiți... Coloniști de profesie, bestii mititele...

Știu, știu... Nu-i altceva decît selecție naturală. Aceia care, accidental, găsesc un vector bun se împrăștie. Cei care nu găsesc... asta este. Totuși, pare atît de misterios... Uneori, mi se pare că **realmente** ar exista un scop.

Deci, guturaiul ne face să strănutăm. Tifosul produce diaree. Varicela se manifestă prin apariția de vezicule care, uscîndu-se, se cojesc și zboară, fiind inhalate de apropiatii bolnavului. Toate acestea sînt căi foarte bune de părăsire a corabiei. De colonizare...

Cine știe? Oare vreun virus din trecut a cauzat umflarea buzelor creînd astfel dorința sărutatului? Ha-ha-ha! Poate că ăsta-i unul din cazurile „integrării utile” a lui Les... reținem trăsătura respectivă mult timp după

disparația patogenului vinovat! Ce mai idee!

Deci, laboratorul nostru a primit o subvenție importantă pentru studiul vectorilor. Așa ai fost descoperit, SARD! Les alcătuiuse o diagramă uriașă, inventariind toate posibilitățile de transmitere ale unei infecții între indivizi, și ne pusese să le cercetăm pe toate, una câte una.

Infecția prin transmitere directă – prin intermediul sîngelui – și-a oprit-o lui. Avea motive personale...

În primul rînd, Les era **altruist**. Îl îngrijora răspîndirea panicii și a zvonurilor nefondate, referitoare la rezervele de sînge ale Marii Britanii. Unii bolnavi amînau operații absolut necesare. Se vorbea despre inițierea, în Anglia, a unei acțiuni începute de bogătașii din Statele Unite – stocarea propriului sînge, într-un efort stupid și costisitor de a evita utilizarea băncilor de sînge, în eventualitatea unei spitalizări.

Toate acestea îl alarmau pe Les. Cu adevărat neplăcut era însă faptul că numeroși donatori potențiali se fereau de a dona sînge, datorită unor zvonuri prostesți, ce afirmau că te puteai infecta în decursul recoltării.

Ce naiba, niciodată n-ai pățit nimic pentru că ai **donat** sînge... cel mult o ușoară amețală și poate ceva bubulițe, de la toți biscuiții și ceaiurile cu care vă îndoapă după aceea. Cît despre posibilitatea infectării cu HIV din sîngele **primit**, noile teste anticorpi rezolvau și problema respectivă. Totuși, zvonurile se răspîndeau.

O națiune trebuie să aibă încredere în rezervele ei de sînge. Les dorea să elimine, o dată pentru totdeauna, suspiciunile acelea absurde, elaborînd un studiu definitiv. Nu era însă unicul motiv pentru care voia să cerceteze vectorul sînge.

— Există, bineînțeles, unele chestii păcătoase, de pildă SIDA, care folosesc vectorul ăsta. Dar, continuase el excitat, aici este locul unde i-aș putea găsi pe cei de demult. Pe virușii care **aproape** au încheiat procesul de transformare în benign. Cei selectați atît de bine încît stau în umbră, aproape fără să-și deranjeze purtătorii. Poate voi avea norocul să găsesc unul în comensualism! Unul care să **ajute** corpul omenesc!

— Un comensual uman nedescoperit, pufnisem eu, neîncrezător

— De ce nu? Dacă nu există semne ale unei boli, de ce să-l fi căutat cineva? Dă-ți seama, Forry, s-ar putea deschide un nou domeniu!

Fără să vreau, eram impresionat. La urma urmei, așa își dobîndise renumele de Tînăr Genial, prin acele sclipiri intuitive, pe jumătate nebunești. Nu voi afla niciodată cum de n-au izbutit să i le reprime la Oxbridge, însă reprezenta unul dintre motivele pentru care mă alăturasem lui, și laborato-

rului său, și mă străduiam din răputeri să figurez în calitate de colaborator, pe lucrările lui.

De aceea, îi urmăream îndeaproape cercetările. Păreau atît de dubioase, pur și simplu stupide... Știam însa că s-ar putea să rodească, în cele din urmă.

Așa încît, eram pregătit atunci cînd, într-o bună zi, Les m-a invitat să particip la o conferință, în Bloomsbury. În sine, manifestarea era o rutină, dar îl simțeam, de-abia rezistînd să nu-și descarce sufletul. După simpozion, am pornit în plimbare pe Charing Cross Road, pînă la o pizzerie, îndeajuns de depărtată de Universitate ca să nu întîlnim nici un coleg — doar cei care așteptau deschiderea stagiunii în Leicester Square.

Cu glas întretăiat, Les m-a pus să jur păstrarea secretului. Îi trebuia un confident, iar eu eram extrem de mulțumit să joc rolul respectiv.

*

— În ultima vreme, începuse el după ce comandasem meniul, am chesonat mai mulți donatori de sînge. Se pare că în timp ce unii s-au speriat și n-au mai îndrăznit să doneze, băncile de sînge au fost completate prin contribuții sporite din partea unui nucleu de donatori cu vechime.

— Minunat, am comentat eu. Așa și credeam. N-aveam nici un fel de obiecție împotriva unor rezerve corespunzătoare de sînge. Pe cînd eram în Austin, mă bucuram vîzîndu-i pe oamenii care mergeau spre autobuzul Crucii Roșii, atîta vreme cît nimeni nu-mi solicita să contribui. N-aveam nici timp, nici tragere de inimă, așa încît evitasem, spunînd tuturor ca fusesem bolnav de malarie.

— Am dat peste un tip interesant, Forry. Se pare că a început să doneze pe cînd avea douăzeci și cinci de ani, în timpul bombardării Londrei. Pînă acum, trebuie să fi contribuit cu vreo sută șaptezeci, o sută optzeci de litri.

Am făcut un rapid calcul mental.

— Stai puțin! Înseamnă c-a depășit limita de vîrstă.

— Exact! A recunoscut, atunci cînd l-am asigurat că totul va rămîne strict confidențial. Se pare că **n-a dorit** să înceteze după împlinirea vîrstei de șaiszeci și cinci de ani. Este un bătrîn vîguros... acum cîțiva ani, a suferit o mică operație, dar se ține bine. De îndată ce secția locală a Donatorilor Onorifici a organizat o petrecere, sărbătorindu-i retragerea, moșul s-a înregistrat la o bancă de sînge din alt comitat, declarînd alt nume și altă

vîrstă!

— Ciudat... Totuși, pare inofensiv. Bănuiesc că-i place să simtă că este nevoie de el. Fac prinsoare ca flirtează cu surorile, și-l încîntă gustările gratuite... este un fel de sindrofie bilunară pe care se poate bizui oricînd, cu participanți binevoitori, ce-l apreciază.

Hei, faptul că sînt un tip egoist nu înseamnă că nu pot extrapola comportarea altruștilor. Asemenea majorității profitorilor, am un instinct corect în privința motivațiilor fraierilor. Oamenii ca mine trebuie să cunoască cheștiile astea.

— La început așa am crezut și eu, încuviință Les. Am mai descoperit cîtiva asemănători lui și am decis să-i numesc „împătimiți”. Inițial, n-am făcut nici o legătură între ei și **celălalt** grup „converțiți”.

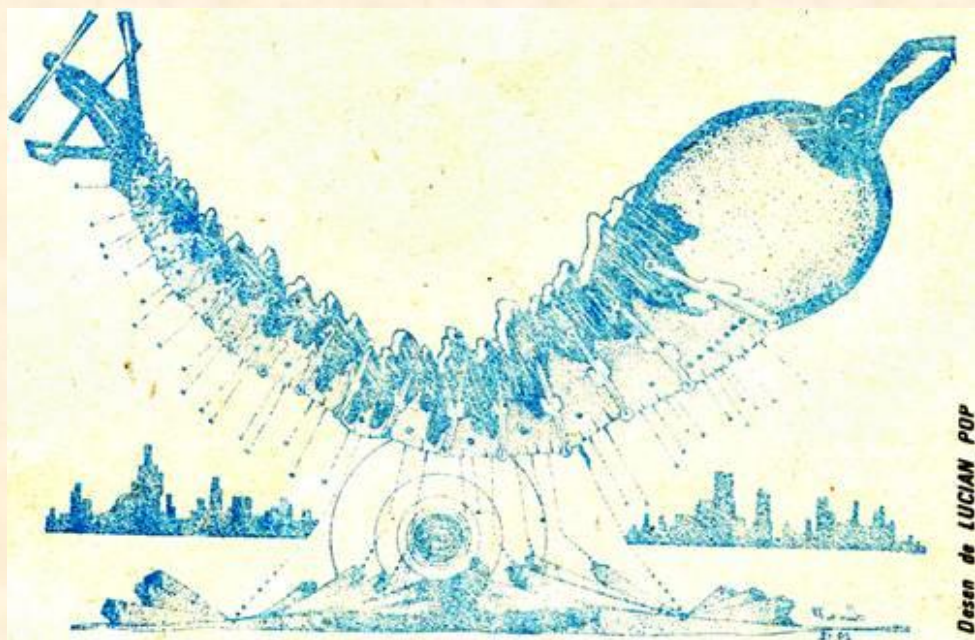
— Converțiți?

— Da, converțiți. Indivizi care brusc, au devenit donatori de sînge – atenție! – curînd după ce ei înșiși au suferit o intervenție chirurgicală.

— Poate că în felul ăsta achită o parte din cheltuielile de spitalizare...

— Hmm, nu prea cred. Ai uitat ca domeniul sănătății este public? Iar în privința pacienților din clinici particulare, ipoteza ta ar fi valabilă numai pentru primele donări.

— Atunci... recunoștință? Sentimentul îmi era străin, dar în principiu înțelegeam despre ce era vorba.

Desen de LUCIAN POP

— Poate. Este posibil ca, după ce au simțit aripa morții, unora să le fi sporit conștiința și să hotărască să devină cetățeni mai buni. La urma urmei, o jumătate de oră, petrecuta de câteva ori pe an, la o bancă de sînge, nu-i un preț prea mare pentru...

Zeflemist ipocrit! Bineînțeles că **el** era donator. Les continuă să bată cîmpii despre datoria cetățenească și alte aiureli, pînă după ce chelnerița a adus pizza și alte două pahare cu bitter. Asta l-a oprit pentru moment însă după ce fata a plecat, mi s-a adresat cu ochi strălucind.

— Nu, Forry! Nu era vorba despre achitarea notelor de plată, și nici măcar de recunoștință. Cel puțin, în cazul unora dintre ei. Ceea ce li s-a întîmplat a fost mai important decît dezvoltarea conștiinței. Au fost **convertiți**, Forry. Au început prin a deveni donatori onorifici, dar nu s-au oprit aici! Aparent, în toate cazurile respective a avut loc **o transformare de personalitate**.

— Cum adică?

— Vreau să spun că o parte însemnată dintre indivizii care au suferit o operație chirurgicală în ultimii cinci ani pare să-și fi schimbat întreaga atitudine socială! După ce au devenit donatori de sînge, și-au sporit contribuțiile pentru ajutorul săracilor, s-au alăturat organizațiilor Parent-Teacher¹ și Boy Scout², au devenit activi în Greenpeace³ și Save the Children⁴...

— Concluzia, Les... Care-i concluzia ta?

— Concluzia mea? Clătină din cap. Să fiu sincer, unii din tipii aceștia se comportau ca niște împătimiți după **altruism**. Atunci, Forry, mi-am dat seama că s-ar putea să fie vorba de un nou vector.

Așa a spus, pur și simplu! Evident, l-am privit inexpressiv.

— Un vector! gîfii el. Lasă tifosul, varicela sau guturaiul. Ția sînt

¹ Parent-Teacher (Părinte-Profesor): organizație americană, fondată în 1897. Cuprinde aproximativ 6.000.000 de membri părinți, profesori, studenți și alte persoane interesate în reunirea forțelor din familie, școală și societate, în vederea integrării cît mai bune a copiilor în viață (n.tr).

² Boy Scout (Cercetași) – organizație americană, fondată în 1910. Cuprinde aproximativ 5.000.000 de membri și constituie un program educațional pentru dezvoltarea fizică și intelectuală a copiilor și tinerilor (n.tr).

³ Greenpeace (Pacea Verde) – organizație internațională, fondată în 1979. Cuprinde peste 500.000 de membri, care consideră că pentru stoparea distrugerii mediului ambiant nu sînt suficiente protestele verbale (n.tr).

⁴ Save the Children (Salvați copiii) – organizație internațională, fondată în 1932, cu scopul ajutorării copiilor, familiilor sau comunităților subdezvoltate, sau care au fost victimele unor dezaastre ori calamități naturale (n.tr).

amatori de duzina! Fraierul, dîndu-se în vileag cu strănaturile, cojițele și cufurelile lor. Este adevărat, SIDA se folosește de sînge și sex, dar e atît de sălbatică, încît ne-a obligat s-o băgăm în seama, să inventăm teste și să începem lungul și lentul proces de izolare. Pe cînd SARD...

— Sardea?

— S-A-R-D, zimbi Les Așa am botezai noul virus pe care l-am izolat, Forry. Este acronimul de la „Sindromul Altruismului Risipitor Dobîndit”. Îți place?

— Deloc... Vrei să zici că există un virus care afectează **mintea** omului? Și într-un mod atît de complicat? Eram neîncrezător și, în același timp, de-a dreptul înspăimîntat. Dintotdeauna, încercasem o senzație neplăcută fața de vectori și viruși. Acum, Les mă îngrozise, pur și simplu.

— Nu... bineînțeles ca nu, rîse el. Consideră o posibilitate mai simplă. Dacă, într-o bună zi, un virus a descoperit o modalitate de a-i face pe oameni să doneze sînge din **plăcere**?

Cred că m-am mulțumit să clilesc, incapabil de altă reacție.

— Gîndește-te, Forry! Gîndește-te la bătrînul acela, despre care ți-am povestit mai devreme. Îmi spunea că din două în două luni, chiar înainte de-a i se permite să doneze iarăși, are senzația că se simte „tulbure pe dinăuntru”. Senzația dispare după prima donare!

— Afirmi că de fiecare dată cînd donează sînge, își **slujește** de fapt parazitul, asigurîndu-i un vector în alți purtători...?

— Da, noii purtători fiind supraviețuitorii unor intervenții chirurgicale, deoarece spitalul le-a făcut transfuzii cu sînge proaspăt pus la dispoziție de generozitatea bătrînului! Ei sînt infectați! Numai că acesta e un virus subtil, nu un ticălos lacom, ca SIDA, sau chiar guturaiul. Stă în umbră... Cine știe, poate chiar a atins un nivel de **comensualism** cu purtătorii lui – atacînd organisme invadatoare, sau..

Zări privirea de pe chipul meu și flutură din mînă:

— Bun, o ipoteză exagerată, recunosc. Dar, atenție! Deoarece nu există simptome ale unei boli, nimeni nu s-a gîndit, pînă acum, să caute virusul ăsta...

*

Dintr-o dată, mi-am dat seama. **A izolat virusul**, înțelegînd imediat ce putea însemna asta, profitor și carierist. Îmi făceam deja fel de fel de scheme, întrebîndu-mă cum puteam apărea colaborator la lucrarea lui Les,

atunci cînd avea s-o publice. Eram atît de absorbit de aceste probleme, încît, pentru cîteva clipe, i-am scăpat cuvintele.

— ...ăsta, ajungem la partea interesantă. Știi ce va crede un individ normal, egoist și votînd pentru Tory¹, cînd va constata că simte nevoia acută să doneze sînge?

— Hmm, am reflectat eu. C-a fost deocheat? Hipnotizat?

— Prostii! pufni Les. Nu ăsta-i mecanismul psihologiei umane. Nu, oamenii au tendința de-a face **o mulțime** de lucruri fără motivație. Totuși, le trebuie justificări și, de aceea, **raționează!** Dacă n-au la îndemînă un motiv evident pentru comportamentul lor, **inventează** unul, preferabil unul care să-i ajute să se vadă într-o lumină mai bună. Ego-ul este o chestiune puternică, amice!

Hei, m-am gîndit. Nu-nvăța găina să facă ouă.

— Altruism, am rostit cu glas tare. Se vor trezi alergînd cu regularitate la banca de sînge. Atunci, vor trage concluzia că vinovată este **bunătatea** lor... Vor fi mîndri. Se vor lăuda...

— Exact! Și pentru ca sînt mîndri, ba chiar ipocriți în legătură cu nou-descoperita lor generozitate, vor tinde s-o **extindă**, s-o introducă și în alte domenii ale vieții lor!

— Un virus al altruismului! am șoptit uluit. Iisuse, Les, cînd vom anunța...

M-am oprit, văzîndu-i în-cruntătura bruscă și, imediat, m-am gîndit că făcusem o gafă, rostind cuvîntul acela „vom”. Desigur, nu era vorba de așa ceva. Dintotdeauna, Les fusese gata să-și împartă succesul. Nu... reținerea lui era cauzata de motive mult mai serioase.

Trase de PETRU ZMEU

¹ Tory: partidul conservator din Marea Britanie (n.tr.).

— Nu încă, Forry. Deocamdată nu putem publica așa ceva.

— De ce nu?! am scuturat din cap. Este o descoperire măreață, Les! Dovedește tot ceea ce spuneai pînă acum, simbioza și toate chestiile acelea. Ar putea fi rost și de un Nobel!

Greșisem, pomenind cu glas tare Țelul Suprem. Însă Les parcă nici nu mă auzise. La dracu'! Dacă, aidoma celor mai mulți biologi, ar fi fost și el ademenit de visul Stockholmului, mai mult decît de orice altceva... Dar nu! Vedeți, Les era un altruist înăscut

A fost vina **lui**, înțelegeți? El și blestemata lui de virtute m-au împins să reflectez asupra următorului pas.

— Nu pricepi, Forry? Dacă publicăm ceva, se va inventa un test anti-corpi pentru virusul SARD. Deținătorii lui nu vor mai putea dona sînge, exact ca purtătorii de SIDA, sifilis sau hepatită. Iar asta ar însemna o tortură incredibil de crudă pentru sărmanii împătimiți și purtători.

— **Dă-i dracului** de purtători! am răcnit. Cîțiva clienți au privit către masa noastră. Cu un efort disperat, am coborît nivelul vocii. Les, purtătorii vor fi declarați **bolnavi**, nu? Deci, vor fi puși sub supraveghere medicală. Și, dacă pentru a se simți mai bine nu-i necesar decît să **sîngereze** regulat, atunci le vor da lipitori domesticite!

— Inteligent, zimbi Les. Dar asta nu-i singurul, nici măcar principalul meu motiv, Forry... Nu, sînt hotărît, deocamdată nu public nimic. Nu pot permite nimănui să oprească maladia aceasta. Trebuie să se răspîndească, să devină o epidemie. O pandemie!

L-am privit și, zărindu-i ochii, am înțeles că nu era doar un simplu altruist. Les contactase cea mai perfidă dintre bolile umane: Complexul Mesia. El dorea să salveze omenirea.

— Nu-nțelegi? se precipită el. Egoismul și lăcomia distrug planeta, Forry! Dar natura găsește întotdeauna o cale, și acum simbioza ne oferă o ultimă șansă, ocazia finală de a deveni oameni mai buni, de-a învăța să cooperăm înainte ca să fie prea tîrziu!

Cu ce ne-au ajutat chestiunile acelea cu care ne tot mîndrim, lobbii noștri prefrontali, cîrmepeiele de materie cenușie aflate deasupra ochilor, care ne fac mai inteligenți decît animalele? Mai cu nimic. Nu prin **gîndire** vom rezolva crizele secolului 20. Sau, mai exact, nu le vom rezolva numai cu gîndirea. Ne mai trebuie ceva.

Forry, sînt sigur că acel altceva este SARD. Trebuie să păstrăm însă totul secret, cel puțin pînă se infiltrează atît de bine în rîndurile populației, încît nu va mai exista cale de întoarcere

Am înghițit un nod.

— Cît? Cît vrei să mai aștepți? Pînă va începe să afecteze rezultatele votărilor? Pînă la următoarea alegere?

Las înălță din umeri.

— Oh, cel puțin... Cinci ani, poate șapte... Vezi, virusul prezintă tendința de a se instala numai la persoanele recent operate și, în general, vîrstnice. Din fericire, acestea sînt adeseori influente. Genul care votează pentru Tory...

Continua să vorbească. L-am ascultat cu jumătate de ureche, ajunsese deja la concluzia fatală... O așteptare de șapte ani, pentru o nenorocită de colaborare, făcea descoperirea respectivă inutilă carierei și ambițiilor mele.

Bineînțeles, aș fi putut să public eu secretul lui Les, acum, după ce-l aflasem. Dar acest lucru l-ar fi îndîrjit și, oricum, ar fi căpătat creditul descoperirii. Oamenii tind să-i țină minte pe inovatori, nu pe gălăgioși.

Am achitat nota și-am pornit către stația Charing Cross, de unde puteam lua metrourul spre Paddington, iar de acolo la Oxford. Pe drum ne-a surprins o aversă neașteptată și ne-am adăpostit la taraba unui vînzător de înghețată. Pe cînd așteptam, am cumpărat două înghețate. Îmi reamintesc perfect că Les a avut fragi. Înghețata mea era cu zmeură.

În vreme ce Les vorbea, absorbit, despre planurile lui de cercetare, o pată mică, roz, i-a colorat colțul gurii. Mă prefăceam că-l ascult, însă mintea mea era deja preocupată de alte probleme, planuri de-abia încolțite și scenarii posibile de comitere a unei crime.

*

Bineînțeles, urma să fie crima perfectă.

Filmele polițiste trîncănesc într-una despre „mobil, armă și circumstanțe”. Ei bine, mobilul meu era limpede, însă era atît de îndepărtat și obscur încît, cu siguranță, nu l-ar fi remarcat nimeni.

Arme? Ce dracu', lucrăm într-un domeniu doldora de arme. Existau otrăvuri și patogeni din belșug. Prin firea profesiei, sîntem extrem de prudenți dar, ce să-i faci, se mai întîmplă și accidente... același lucru fiind valabil și în cazul circumstanțelor.

Exista, desigur, și o imperfecțiune. Reputația Tînărului Genial era atît de mare, încît, chiar dacă reușeam să-l omor, nu îndrăzneam să-mi anunț imediat descoperirea. Lua-l-ar dracu', toți aveau să presupună că oricum

era opera lui, sau cel puțin „conducerea” sa, de aici, din laborator, dusesse la descoperirea lui SARD. În plus, prea multă faimă pentru mine la scurt timp după decesul său **ar fi putut** trezi bănuieli

Din aceste motive, Les avea să beneficieze de întârzierea prevăzută. Poate nu chiar șapte ani, doar trei, sau patru, timp în care urma să revin în State, să inițiez o altă direcție de cercetare, apoi, cu subtilitate, să-mi dirijez propriile cercetări, astfel încât să acopăr toate punctele recent ignorate de inspirațiile uluitoare ale lui Les. Întârzierea nu mă bucura, dar după perioada aceea, totul urma să pară în întregime opera mea. **Aici**, Forry n-avea să mai fie doar colaborator, nu, dom'le!

Frumusețea era că nimeni n-avea să se gîndească la o legătură între mine și moartea tragică a colegului și prietenului meu, petrecută cu ani în urmă. La urma urmei, nu tocmai dispariția lui îmi întârziase binemeritata afirmare? „Ah, dacă sărmanul Les ar fi trăit să te vadă triumfînd!”, aveau să spună concurenții mei, înghițindu-și fierea invidiei și privindu-mă cum împachetez pentru Stockholm.

Bineînțeles, nimic din toate acestea nu mi se citeau pe chip sau în vorbă. Amîndoi continuam să rezolvăm problemele cotidiene. Însă, aproape zilnic, rămîneam mult timp după program, ajutîndu-l pe Les la proiectul „nostru” secret. Perioada respectivă a fost amuzantă în felul ei, iar Les nu mai contenea cu laudele în privința modului tacticos, nespectaculos dar metodic, în care îi transpuneam în viață ideile.

Aranjam totul pe îndelete, știind că Les nu se grăbea. Laolaltă, am adunat date. Am izolat, ba chiar am cristalizat virusul, am obținut difracții cu raze X, am efectuat studii epidemiologice, totul în cea mai desăvîrșită taină.

— Uluiitor, exclama el, descoperind felul în care virusul SARD își obliga purtătorii să simtă nevoia „donării”. Pălăvrăgea elocvent, precipitat, despre mecanisme elegante, atribuindu-le selecției aleatoare, însă pe care eu nu puteam, superstițios fiind, să nu le consider determinate de forme de inteligență teribil de perfide. Cu cît aflam subtilitatea și eficacitatea tehnicilor lui, cu atît Les devenea mai admirativ, iar eu uram și mai mult pachetelele acelea de ARN și proteină.

Faptul că virusul părea atît de inofensiv – Les îl considera chiar comensual – mă determina să-l detest și mai mult. Ba chiar mă făcea să fiu mulțumit de planurile mele. Mulțumit că aveam să-l opresc pe Les în încercarea lui de-a da frîu liber lui SARD.

Urma să salvez omenirea de acest viitor stăpîn de marionete. Era

adevărat, îmi întîrziem avertismentul pentru a se potrivi și scopurilor mele. Însă aveam totuși s-o fac... și mai curînd decît plănuise candidul meu compatriot.

Les habar n-avea că pregătea fundalul cercetărilor care urmau să mă încununeze de succes. Fiecare intuiție, orice „Evrika!”, ale sale erau consemnate în carnețelul meu, alături de șirurile monotone de experimente. Între timp scotoceam printre armele disponibile.

În cele din urmă, mi-am ales drept agent o specie extrem de virulentă a malariei.

*

În Texas avem un vechi proverb: „O găină nu-i decît calea oului de-a face alte ouă”

Pentru un biolog familiarizat cu toți termenii latino-elenizați, proverbul acesta are o versiune mult mai „elegantă”. Umanii sînt „zigoți”, alcătuiți din celule diploide ce conțin 46 de cromozomi pereche... exceptînd celulele haploide sexuale, „gameții”. Gameții masculi formează sperma, iar cei feminini, ovulul, fiecare conținînd numai 23 de cromozomi.

Deci, biologii spun că „un zigot nu-i decît calea unui gamet de-a face alți gameți”

Deștept, nu? Dovedește însă cît de dificil este, în natură, să identifici o Cauză Primordială... un nucleu al puzzle-ului, un termen de referință pentru toți ceilalți. La urma urmei, ce a fost mai întîi, oul sau găina?

Un cunoscut de-al meu, amator de science-fiction, mi-a povestit o istorioară citită de el, în care se dovedea că unicul scop al omenirii – creierele și toate celelalte – era de a fi organismul constructor de nave interstelare, cu ajutorul cărora **muștele domestice** puteau migra și coloniza galaxia.

Dar ideea aceea nu însemna nimic pe lîngă ce credea Les Adgeson. El vorbea despre animalul uman, parcă descriind Organizația Națiunilor Unite. Pornind de la **E coli** din măruntaiile noastre, trecînd pe la mitocondriile care ne energizează celulele, pînă la însuși conținutul ADN-ului nostru... Les le vedea pe toate ca un stup uriaș de compromisuri, negocieri și **simbioze**. El aprecia că majoritatea conținutului cromozomilor noștri provenea de la invadatori din trecut.

Simbioză? Imaginea pe care reușise să mi-o creeze în minte era cea a unor **păpușari** minusculi, trăgîndu-ne și deplasîndu-ne cu firele lor din

proteină, transformându-ne în marionete ce dansau după muzica lor, conform unui plan răutăcios și egoist

Iar tu, **tu** erai cel mai ticălos! Precum majoritatea cinicilor, păstram o încredere secretă în natura umană. Da, cei mai mulți oameni sînt niște porci... Am cunoscut dintotdeauna acest adevăr. Cu toate că sînt un profitor, cel puțin sînt îndeajuns de cinstit s-o recunosc.

Apoi ai apărut tu, blestemat să fii! Tu-i **faci** pe oameni să se comporte așa. După ce ai terminat, nu mai rămîne nici un secret. Nici un colțisor nu se poate apăra înaintea cinismului tău. Doamne, cît am ajuns să te urăsc!

Așa cum am ajuns să-l urăsc pe Leslie Adgeson Planurile mele, campania mea strălucitoare vă viza pe amîndoi. În acele ultime zile ale inocenței, mă simțeam, oh, atît de înverșunat și hotărît!

Finalul a fost dezamăgitor. N-am avut vreme să-mi închei pregătirile, să aranjez capcana, ciobul acela tăios de sticlă, muat în concentrația exactă de microorganisme ucigașe. Deoarece, atunci a sosit COPAIC, chiar înainte de a-mi putea exercita opțiunea de asasin.

Colaps Pulmonar Auto-Imunitar Catastrofic... acronimul unei orori pe lîngă care SIDA părea un iritant minor. La început, era de nestăvilit. Vectorii lui erau complet necunoscuți, iar agentul causal sfida orice încercare de izolare.

De data aceasta, boala cea nouă n-a apărut la un grup ușor identificabil, deși se concentrase asupra societății civilizate. Extrem de vulnerabili păreau, în special, elevii școlilor din anumite zone. În alte părți erau afectate secretarele și funcționarii de la oficiile poștale.

Bineînțeles, au fost implicate toate laboratoarele epidemiologice importante. Les a prezis că patogenul se va dovedi a fi oarecum înrudit cu prionii ce provoacă unele boli ale oilor... o formă de pseudo-viață chiar mai simplă decît un virus, și mult mai dificil de depistat. Punctul lui de vedere era minoritar și eretic, pînă cînd CDC¹ din Atlanta, în disperare de cauză, i-a testat ipoteza și a descoperit exact virușii latenți anticipați de Les – în **cleiul** utilizat la lipirea cutiilor de carton pentru colete, plicurilor și mărcilor poștale.

Firesc, Les a fost considerat un erou. **Cei mai mulți** dintre noi, cei din laboratoare, am fost eroi. La urma urmei, constituisem prima linie de apărare. Procentajul celor dispăruți din rîndurile noastre fusese teribil.

O vreme, ceremoniile funerare și alte întruniri publice au fost

¹ Center for Disease Control: *(Centrul pentru investigarea bolilor) n.tr.*

suspendate. S-a făcut o singură excepție, pentru Les. Procesiunea dinapoia sicriului său se întindea pe doi kilometri. Mie mi s-a cerut să rostesc necrologul. Iar când am fost rugat să preiau conducerea laboratorului, am acceptat.

De aceea, era normal să uit de SARD. Războiul cu COPAIC a mobilizat toate resursele societății. Deși sînt un egoist, pînă și un șobolan știe că este mai rațional să te alături luptei pentru evitarea naufragiului...

În cele din urmă, am învățat cum să combatem COPAIC-ul. Tratatul cuprindea medicamentație și un vaccin bazat pe anticorpi reverși, dezvoltăți chiar în măduva pacientului, supus în prealabil unei supradoze periculoase dintr-un compus al vanadiului, descoperit de mine. În majoritatea cazurilor, tratamentul era eficient, însă bolnavii sufereau un stress puternic și, adeseori, necesitau un regim special de transfuzii masive de sînge.

Băncile de sînge se apropiu de ultimele resurse. Acum însă oamenii răspundeau cu generozitate, ca în vreme de război. N-ar fi trebuit să rămîn surprins că, după convalescență, mii de supraviețuitori s-au prezentat ca donatori voluntari. Dar, desigur, uitasem deja de SARD.

*

L-am respins pe COPAIC. Vectorul lui s-a dovedit prea instabil, prea ușor de curmat, odată ce fusese descoperit. Bietul virus n-a avut șansa de-a ajunge la stadiul de „negociere” imaginat de Les. Am primit tot felul de mulțumiri nemeritate. Regele m-a făcut KBE¹, deoarece îl salvasem personal pe prințul de Wales. Am supat la Casa Albă.

După aceea, omenirea a beneficiat de un respiro. Aparent, COPAIC îi speriasse pe oameni, trezindu-le un nou spirit de cooperare. În mod firesc, ar fi trebuit să fiu bănuitor. Însă, curînd după aceea, am trecut la OMS, preluînd diferite responsabilități administrative în Campania Finală Împotriva Subnutriției.

Uitasem aproape complet de SARD.

Te-am uitat, așa-i? Oho, anii au trecut, steaua mea s-a înălțat, am devenit celebru, respectat, adulat.. N-am primit premiul Nobel la Stockholm. Ca o ironie a sortii, mi-a fost decernat la Oslo. Nu uita chestia asta! Dovedește că poți păcăli pe oricine.

¹ K.B.E.: Knight of British Empire: (*Cavaler al Imperiului Britanic*) n.tr.

Totuși, în adîncul mintii mele, nu cred că te-am uitat, cu **adevărat**, SARD.

Au fost semnate tratate de pace. Cetățenii statelor puternic dezvoltate industrial au votat reduceri temporare ale nivelului lor de trai, pentru a contribui la lupta împotriva sărăciei și a salvării mediului înconjurător. Se părea că, deodată, ne maturizasem.

Opiniile mele continuau să rămînă neschimbate. Subconștient, **știam** că nu putea fi adevărat.

După aceea, a treia expediție marțiană s-a întors. În extazul general, aducînd cu ea pe TARP.

Abia atunci am aflat cît de **prietenosi** fuseseră, în realitate, toți patogenii noștri de pe Pămînt.

Noaptea tîrziu, împleticindu-mă de epuizare, mă opream înaintea portretului lui Les, atîrnat vizavi de ușa cabinetului meu, și rămîneam locului, blestemîndu-l pe el și teoriile lui nenorocite asupra **simbiozei**.

Imaginați-vă omenirea ajungînd vreodată la o legătură simbiotică cu TARP! Ar fi într-adevăr o chestie! Închipuieste-ți, Les, toate genele acelea **străine** adăugate zestrei noastre, bogăției și diversității umane!

TARP nu părea interesat de „negocieri”. Stilul său era dur și ucigaș. Iar vectorul era vîntul.

Omenirea privi spre mine, și cei asemenea mie, așteptînd salvarea. Cu toate acestea, în ciuda succeselor și renumelui meu, știam că nu eram decît un impostor.

Reciteam însemnările lui Les Adgeson, mereu și mereu, pînă spre orele dimineții, căutînd inspirație, căutînd speranță. Atunci, am nimerit iarăși peste SARD.

Te-am regăsit!

Ah, da, ai dreptate, ne-ai făcut să ne comportăm mai bine. În acest moment, cel puțin un sfert din rasa umană îți deține ADN-ul. Iar în recent descoperitul, inexplicabilul și raționalizatul lor altruism, ei au dat tonul, urmați de toți ceilalți.

Totuși, un lucru ciudat. Dacă nu ne-ai fi făcut atît de cooperativi, probabil că n-am fi ajuns **niciodată** pe blestematul ăla de Marte, nu? Sau, dacă am fi reușit să ajungem, ar fi existat totuși destulă paranoia în jur, încît să fie necesară menținerea unei carantine decente.

Cu toate acestea, îmi repet într-una: tu nu-ți faci **planuri**, așa-i? Nu ești altceva decît un pachetel de ARN, protejat de un înveliș proteinic, cu însușirea accidentală, repet, accidentală, de a-i face pe oameni să dorească

să doneze sînge. Asta-i tot, nu? Deci n-aveai cum să știi că, făcîndu-ne „mai buni”, ne pregăteai pentru TARP, este? Sau știai?

*

Acum am mai obținut unele paleative. Tehnicile mai recente par să aducă ameliorări. De fapt, ultimele noutăți sînt excelente. Se pare că vom reuși să salvăm în jur de cincisprezece la sută din copii. Cel puțin jumătate dintre ei s-ar putea să fie fecunzi.

Asta pentru popoarele care au suferit multe încrucișări rasiale. Heterozigozitatea și varietatea genetică par să confere o rezistență sporită. Cei cu sînge „mai pur” vor fi mai greu de salvat, dar rasismul are prețul lui inevitabil.

Între timp, toți perseverează. Nu se manifestă nici un fel de panică, așa cum se poate citi în relatările despre molimele din trecut. Se pare că, în sfîrșit, ne-am maturizat. Ne ajutăm între noi.

Eu țin totuși în portofel un cartonaș pe care scrie că sînt Savant Creștin, că grupa mea sanguina este AB Negativ și că fac alergie aproape la orice. Transfuziile reprezintă unul din tratamentele cele mai utilizate acum, iar eu sînt o persoana importantă. Nu voi accepta însă nici o transfuzie. Nu! Donez, dar nu voi primi sînge.

N-o să pui laba pe mine, SARD! Nu, nu!

Sînt un om rău. Privind retrospectiv, presupun că, în decursul vieții mele, am făcut mai mult bine decît rău, dar asta a fost ceva întîmplător, produs al soartei și evoluției omenirii.

Am coborît din turnul de fildeș al cercetărilor mele. Am coborît în mijlocul orașului, unde spitalele supraaglomerate supurează și delirează. Acolo lucrez acum. Pentru mine nu contează că mă comport aidoma tuturor. Ei sînt, cu toții, niște marionete. Ei cred că acțiunile lor se datorează altruismului, dar eu știu că sînt păpușile tale, SARD!

Însă eu sînt un **om**, auzi? Eu hotărăsc de unul singur.

Febra îmi vlăguiește trupul acum, pe cînd mă tîrăsc de la un pat la altul, ținîndu-le mîinile, atunci cînd mi le întind, în căutarea alinării, făcînd tot ce-mi stă în putere să le ușurez suferințele, să mai salvez cîțiva. N-o să mă-nhați, SARD! Ceea ce fac este propria **mea** voință.

Traducerea: MIHAI-DAN PAVELESCU